

เลี้ยงลูกอย่างไรให้ “เก่ง”

อย่างไรจึงเรียกว่า “เก่ง”

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2542 ให้คำนิยามดังนี้

- เก่ง = สามารถในทางใดทางหนึ่ง เช่น เก่งคำนวณ เรียนเก่ง
- ฉลาด = ฉียบแหลม ไหวพริบดี ปัญญาดี
- อัจฉริยะ = วิเศษน่าอัศจรรย์ มีความรู้ความสามารถเกินกว่าระดับปกติ

ทั้งสามคำนี้ไม่ว่าจะเป็นระดับใด ต้องมีพื้นฐานจากความสามารถในการเรียนรู้และปรับประยุกต์ประสบการณ์การเรียนรู้ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับพัฒนาการของสมองในแต่ละช่วงอายุ

เด็กแต่ละคนมีทักษะและความสามารถแตกต่างกัน มีศักยภาพในแต่ละด้านไม่เหมือนกัน เด็กบางคนอาจจะเก่งในทุกๆ ด้าน เก่งหลายด้าน หรือเก่งเพียงบางด้าน เช่น เก่งคำนวณ พูดย่อ อ่าน เขียนเก่ง เล่นกีฬาเก่ง เป็นผู้นำได้เก่ง หรือเก่งทางงานสร้างสรรค์ เช่น เล่นดนตรีเก่ง วาดรูปเก่ง แสดงเก่ง หรือทำงานประดิษฐ์ได้เก่ง พ่อแม่จะต้องสังเกตและสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกอย่างเต็มความสามารถตามความถนัดของแต่ละคน โดยไม่บังคับกดดันเด็กให้ไปทำตามความต้องการของพ่อแม่

จะมีวิธีสังเกตได้อย่างไรว่าลูกเป็นเด็ก “เก่ง”

หากลูกแสดงออกถึงแว่อัจฉริยะให้เห็นตั้งแต่เล็ก เช่น สามารถบอกโน้ตเปียโนได้ทันทีที่คุณแม่เล่นเปียโนให้ฟัง คุณแม่ก็พอจะบอกได้ว่าลูกน่าจะเก่งด้านดนตรี แต่ส่วนใหญ่มักยากที่จะบอกได้ว่าเด็กจะเก่งหรือไม่ก่อนอายุ 2 ปี และมีถึงร้อยละ 3-5 จะเริ่มฉายแววเก่งเมื่อเริ่มเป็นผู้ใหญ่

หากลูกมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้ น่าจะบ่งบอกว่าเป็นเด็ก “เก่ง”

มีความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้เร็วและมีความจำดี

ชอบที่จะใช้ความคิด

สนใจอยากรู้อยากเห็นอยากเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

แสดงความอยากรู้อยากเห็นด้วยความคิดที่ลึกซึ้งกว่าอายุ

คอยถามโน้नถามนี้กับคุณแม่บ่อยๆ

มีวุฒิภาวะดีกว่าเด็กอื่นๆ ในวัยเดียวกัน

มีความสามารถในการใช้ภาษา ใช้คำศัพท์ต่างๆ ได้ดี และสนใจการ

อ่านหนังสือมาก

ชอบทำการทดลองเพื่อหาคำตอบในการแก้ปัญหา

เป็นเด็กที่มีความไวในการรับรู้ต่อสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว

มีความเมตตากรุณาและเห็นอกเห็นใจคนอื่นและสัตว์เลี้ยง

มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาต่างๆ ได้ดี

ชอบเกมที่ท้าทายทางความคิด เช่น เกมทายปัญหา เกมตัวเลข เกม

หมากกล

มีจินตนาการที่ค่อนข้างแจ่มชัด เช่น เถาให้คุณพ่อคุณแม่ฟังได้ว่า โตขึ้น

เขาอยากเป็นนักบิน จะได้ขับเครื่องบินเจ็ต จะเรียนให้เก่งๆ

มีช่วงสมาธิที่ดีและยาวนานกว่าเด็กในวัยเดียวกัน

สามารถเล่นหรือทำอะไรที่ต้องการสมาธิได้ดี

บางทีอาจมีท่าที่ท้าทายได้แข่งผู้ใหญ่

บางครั้งจะมีท่าที่เบื่อหน่ายถ้าต้องทำในสิ่งที่ยากเกินไปหรือไม่ท้าทายพอ

ดูเหมือนมีพลัง มีความกระตือรือร้นในตัวค่อนข้างมาก

ถ้าลูกมีทักษะดังกล่าวข้างต้นอยู่หลายข้อ ควรปรึกษาคุณครูหรือกุมารแพทย์เพื่อจะได้พัฒนาความสามารถพิเศษของลูกได้อย่างเต็มที่ พ่อแม่ควรสังเกตและค้นหาศักยภาพในตัวลูกให้พบ โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้ลูกได้ลอง และสนับสนุนให้ลูกได้เรียนรู้ให้เต็มที่ตามความสนใจและความถนัดของลูก

สอนอย่างไรให้ “เก่ง”

โดยธรรมชาติเด็กทารกและเด็กเล็กจะมีแรงจูงใจจากภายในตัวเขาที่จะมีความสนใจกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น อยากเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว ซึ่งปฏิสัมพันธ์ของผู้เลี้ยงดูและสภาพแวดล้อมที่มีต่อเด็กจะมีผลอย่างมากต่อการเรียนรู้ของเด็กในอนาคต

พ่อแม่สามารถช่วยให้เด็กยังคงความกระตือรือร้น และสร้างแรงจูงใจให้เด็กอยากเรียนรู้ได้หลายวิธี โดยการจัดหาของเล่นหรือกิจกรรมที่หลากหลาย ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัส ทั้งทำให้ได้สำรวจสิ่งต่างๆ รอบตัวอย่างอิสระ ให้เด็กได้ทำสิ่งที่อยากและท้าทายเพื่อให้เด็กคิด เรียนรู้ และแก้ปัญหาด้วยตนเองผ่านการเล่น ซึ่งการเล่นจะช่วยเปิดโอกาสให้เด็กได้ลองทำสิ่งใหม่ๆ เป็นการเพิ่มประสบการณ์ให้กับตนเองอย่างสนุกสนานเพลิดเพลินไม่เครียด ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้เด็กสร้างความมั่นใจในความสามารถของตนเองในการแก้ไขปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ได้ด้วยตนเอง

การที่เด็กยังคงสามารถสร้างแรงจูงใจ มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ มุ่งมั่น มั่นใจใน

การจัดการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคได้ตั้งแต่เล็กจนโต จะช่วยให้เด็กประสบผลสำเร็จในการเรียน และเป็นเด็ก “เก่ง” ได้ตามหวังในอนาคต

การให้คำชมเชย สติ๊กเกอร์ หรือให้รางวัลเล็กๆ น้อยๆ จะเป็นแรงเสริมทางบวกให้เด็กอยากพยายามมากขึ้น การให้คำชมควรทำอย่างเหมาะสมและเจาะจงกับงานที่เด็กได้พยายามทำ เช่น “วาดรูปเครื่องบินที่มีรายละเอียดมากขนาดนี้มันยากมาก แต่แม่ก็เห็นลูกพยายามวาดจนเสร็จ” จะเป็นการให้กำลังใจมากกว่าการพูดว่า “ลูกวาดรูปเก่ง” และไม่ควรชมพร่ำเพรื่อมากเกินไป

ในเด็กเล็กๆ ถ้าได้ลองพยายามทำในสิ่งที่ยากและทำทายนแล้ว ถึงแม้จะทำไมสำเร็จ แต่ได้พยายาม พ่อแม่ก็ควรชมเชยในความพยายามของลูกด้วย ส่วนในเด็กโตการให้รางวัลและให้กำลังใจในความพยายามของลูก ขึ้นชมเมื่อลูกตั้งใจและมีความสม่ำเสมอรับผิดชอบในการเรียน ถึงแม้จะยังไม่ได้คะแนนดีนักก็ตาม จะช่วยให้ลูกมีกำลังใจในการมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่อง ควรหลีกเลี่ยงการบ่น ตำหนิติเตียน จ้องจับผิด หรือเปรียบเทียบลูกกับเด็กคนอื่น หรือแสดงความผิดหวังเมื่อลูกทำไม่ได้ตั้งใจ เพราะจะทำให้ลูกขาดความมั่นใจในตัวเอง

การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่หลากหลายให้ลูกได้สัมผัส เช่น อ่านหนังสือนิทานกับลูก ให้ลูกได้ฝึกเล่าเรื่อง เล่นกีฬากับลูก หรือให้ลูกได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะ ดนตรี หรือธรรมชาติ ท่องเที่ยวไปตามที่ต่างๆ จะช่วยให้คุณแม่พ่อคุณแม่ได้ค้นพบว่าลูกสนใจอะไร และมีความสามารถพิเศษด้านใด ให้ลูกได้เลือกทำในสิ่งที่ชอบ และหาทางสนับสนุนให้ได้สูงสุดตามศักยภาพของเขา โดยไม่บังคับหรือคาดหวังให้ทำได้ดีมากอย่างที่ผู้ใหญ่ต้องการ เพราะการถูกบังคับหรือมีความเครียดจะสกัดกั้นการเรียนรู้ของเด็ก พ่อแม่บางคนที่เป็นคนเก่ง อาจจะพยายามเชิญชวนให้ลูกเก่งเหมือนตนโดยไม่ได้เปิดโอกาสให้ลูกค้นพบศักยภาพของเขาเอง จะทำให้ลูกไม่สามารถฉายแววเก่งของเขาออกมา และอาจท้อแท้ หงุดหงิดใจ เพราะไม่สามารถเก่งตามที่พ่อแม่อยากให้เป็นได้

ส่วนในวัยรุ่นที่จะประสบผลสำเร็จในการเรียนหรือเรียนเก่งนั้น เป็นผลสะสมระยะยาวจากการเลี้ยงดูในอดีตตั้งแต่เล็กๆ ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้มีการเรียนรู้ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ร่วมกับการมีความมั่นใจในความสามารถของตน มีความต้องการที่จะสำเร็จ และมีระดับสติปัญญาที่พร้อมจะเรียนรู้และส่งผลให้วัยรุ่นสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา

การเลี้ยงดูวัยรุ่น โดยการที่พ่อแม่ให้ความรักความอบอุ่นใกล้ชิด และมีการวางกฎเกณฑ์แต่พอเหมาะพอควร มีความคาดหวังในการศึกษาของลูก มีการพูดคุยให้เหตุผล และให้วัยรุ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พร้อมกับพ่อแม่ก็มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องการศึกษาของลูก จะมีลูกที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่าการเลี้ยงดูมาในสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อ หรือไม่เปิดโอกาสให้ได้คิดได้เรียนรู้ขาดแรงจูงใจ ปล่อยปละละเลยมากเกินไป หรือเข้มงวดมากเกินไป ซึ่งโอกาสที่ลูกจะ “เก่ง” หรือประสบผลสำเร็จทางการศึกษาก็จะมีน้อยกว่า

ในขณะที่คุณพ่อคุณแม่พยายามสอนให้ลูก “เก่ง” ต้องไม่ลืมที่จะสอนให้ลูกได้มีความฉลาดทางอารมณ์หรือมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ (EQ) มีคุณธรรมและจริยธรรมควบคู่กันไปด้วย ซึ่งจะช่วยให้ลูกนำความเก่งนั้นไปใช้ได้เหมาะสมและมีความสุข มีความสำเร็จในอาชีพการงานและการใช้ชีวิตในอนาคต ควรสอนให้ลูกได้มีความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้จักอดทนอดกลั้น มองโลกในแง่ดี มีความหวัง และมีการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม ซึ่งขึ้นกับการเลี้ยงดูตั้งแต่วัยเด็กเป็นสำคัญและต่อเนื่อง ไปจนถึงช่วงวัยรุ่น ซึ่งคุณพ่อคุณแม่สามารถช่วยได้โดยการเลี้ยงลูกด้วยความรัก ความเอาใจใส่ อบอุ่น ตอบสนองและเข้าใจ เห็นอกเห็นใจเด็ก ให้ความรู้สึกลึกซึ้งที่มั่นคงกับลูก พุดคุยและยิ้มกับลูกบ่อยๆ ให้การตอบสนองในเชิงบวกต่อพฤติกรรมที่ดีของลูก มีกฎกติกา รู้จักยืดหยุ่น และคาดเดาได้ และพ่อแม่ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการควบคุมและแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม เพราะเด็กจะเรียนรู้จากพฤติกรรมและการกระทำของพ่อแม่ ซึ่งเขาเห็นเป็นประจำทุกวัน มากกว่าที่จะเรียนรู้จากคำพูดบอกกล่าวของพ่อแม่แต่เพียงอย่างเดียว

นอกจากนั้นพ่อแม่ควรจะช่วยดูแลให้ลูกมีสุขภาพกายที่แข็งแรงและมีการเจริญเติบโตที่สมวัย เพื่อให้เขาได้มีโอกาสพัฒนาและแสดงความเก่งได้อย่างเต็มที่ โรคทางกายที่เด็กมีต้องได้รับการดูแลรักษาอย่างเต็มที่และสม่ำเสมอ พร้อมทั้งต้องให้ลูกได้รับวัคซีนป้องกันโรคครบตามเกณฑ์ เพราะหากลูกเจ็บป่วยบ่อยๆ เข้าออกโรงพยาบาลเป็นประจำ จะทำให้ศักยภาพในการเรียนรู้ของลูกเสียไป

โภชนาการที่เหมาะสมตามวัยจะช่วยให้ลูกมีการเจริญเติบโตตามเกณฑ์ พร้อมทั้งจะพัฒนาด้านต่างๆ หากคุณพ่อคุณแม่ดูแลให้ลูกมีการเจริญเติบโตสมวัย มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม สร้างแรงจูงใจต่อการเรียนรู้ของลูก พร้อมทั้งให้ความรักความอบอุ่น ความเอาใจใส่กับลูกแล้ว เชื่อแน่ว่า ลูกต้องแสดงความ “เก่ง” ให้คุณพ่อคุณแม่ได้เห็น และพร้อมจะพัฒนาความ “เก่ง” ไปได้สูงสุดตามศักยภาพของเขาอย่างแน่นอน

ตัวอย่างของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก

ในการที่จะให้ลูกได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ นั้น คุณแม่สามารถช่วยได้ โดยการนำโลกรอบข้างตัวมาแนะนำให้ลูกได้รู้จัก เช่น ทารกมักจะชอบเสียงผู้หญิงที่มีโทนสูง และจะทำท่าสนใจฟังทุกครั้งที่ได้ยินเสียงนั้น คุณแม่ก็ควรที่จะทำเสียงสูงๆ ต่ำๆ พุดซ้าๆ ซัดๆ และชวนลูกคุยด้วยบ่อยๆ เมื่อมีโอกาส ความสามารถในการติดต่อสื่อสารนั้น ลูกสามารถเรียนรู้เพิ่มขึ้นได้อย่างรวดเร็ว ลูกสามารถตอบสนองต่อเสียงพูดของคุณแม่ ต่างจากเสียงพูดของคนอื่น

คุณแม่ควรพยายามพูดกับลูกโดยให้หน้าอยู่ห่างจากลูกประมาณ 8-10 นิ้ว สบตา พุดคุยกับลูกซ้าๆ ทำเสียงให้น่าสนใจ ให้ลูกสามารถมองเห็นสีหน้าของคุณแม่ได้ง่าย ถ้าคุณแม่ยื่นพุดกับลูก

บ่อยๆ คุณแม่จะประหลาดใจเมื่อเห็นว่าลูกพยายามจะสื่อสารกับคุณแม่ โดยการทำปากเปิดๆ ปิดๆ และยื่นลิ้นออกมา ทำที่เหมือนกับการพูดได้ตั้งแต่อายุประมาณ 1 เดือน และเมื่ออายุประมาณ 3 เดือนลูกจะแยกเสียงคุณแม่ที่แสดงความรู้สึกดีใจหรือเสียใจได้

การรับกลิ่นและการรับรส

ลูกมีประสาทรับกลิ่นที่ค่อนข้างไวมากตั้งแต่แรกเกิด ลูกจะจำกลิ่นน้ำนมของคุณแม่ได้ และสามารถเรียนรู้กลิ่นกายของคุณพ่อได้ด้วยถ้าลูกได้มีโอกาสใกล้ชิดกับคุณพ่อมากพอ ถ้าลูกได้กลิ่น เช่น กลิ่นแอมโมเนีย กลิ่นน้ำหอมจุนๆ ลูกก็จะสามารถเบือนหน้าหนีได้ตั้งแต่สัปดาห์แรกของชีวิต

การมองเห็น

ในเวลาที่ยังทารกจะทำกรมองสำรวจสิ่งต่างๆ รอบตัว ลูกจะมองจ้องดูสิ่งที่เคลื่อนไหวช้าๆ อยู่ตรงหน้า และบางครั้งจะทำท่าเหมือนกับว่า ลูกกำลังพยายามคว้าของเหล่านั้นด้วยสายตา ดังนั้น เริ่มจากอายุ 2 สัปดาห์ขึ้นไป คุณแม่ควรให้ลูกได้มีโอกาสมองดูรอบๆ และให้วางหรือห้อยแขวนสิ่งของที่มีสีตัดกันไว้ข้างลูกในระยะห่างประมาณ 1 ฟุต เพื่อให้ลูกได้ฝึกการมองและการกลอกตาจริงๆ แล้วหน้าของคุณแม่จะเป็นสิ่งที่กระตุ้นการมองของลูกได้เป็นอย่างดี เพราะสีที่ตัดกันของตาดำ/ตาขาว ปากแดง/ฟันขาว จะทำให้เด็กสนใจอยากมอง

การใช้กล้ามเนื้อ

คุณแม่สามารถสอนลูกให้เริ่มรู้จักการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกาย ในการสำรวจสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบข้างได้ โดยการจับมือของลูกมาทำท่าเหมือนประสานมือเข้าด้วยกัน เอนิ้วมือคุณแม่เหยงที่ฝ่ามือฝ่าเท้าของลูกเบาๆ ให้รู้สึกจุกกะจี๋บ้าง หรือการออกกำลังแขนขาโดยการจับทำท่าต่างๆ อย่างนุ่มนวลในช่วงที่กำลังสบายๆ หลังการป้อนนมหรือเปลี่ยนผ้าอ้อม

พออายุได้ 3-4 เดือน ลูกจะเริ่มทำการสำรวจสิ่งต่างๆ โดยการใช้ปาก อะไรก็ตามที่คุณแม่เอามาใส่ในมือของลูก จะถูกนำเข้าปากเพื่อการสำรวจก่อนเสมอ โดยการทำเช่นนี้ ลูกน้อยของคุณได้เรียนรู้เกี่ยวกับรส อุณหภูมิ ร้อนเย็น ความอ่อนแข็ง และรูปทรงของสิ่งของต่างๆ ด้วย

พออายุได้ 4 เดือนขึ้นไป ลูกน้อยเริ่มที่จะเรียนรู้คอนเซ็ปต์ของการกระทำและผลที่จะตามมา ลูกจะเริ่มรู้ว่าถ้าขยับบางส่วนของร่างกายจะมีบางอย่างที่น่าตื่นเต้นตามมา เช่น เมื่อขยับมือที่ถือกระดิ่งไปมา ลูกจะได้ยินเสียงกระดิ่ง หรือถ้าเอามือปิดโมบายที่แขวนอยู่ตรงหน้า โมบายจะหมุน โดยการได้เรียนรู้คอนเซ็ปต์นี้ ทำให้ลูกสามารถพัฒนาตนเองต่อไปอีกได้เมื่อโตขึ้น เช่น ถ้าพยายามคลานไปอีกสักนิดก็จะได้ของเล่นตุ๊กตาคามิที่อยู่ไกลออกไป หรือถ้าดึงผ้าที่คลุมของเล่นออกก็จะได้ของเล่นที่ซ่อนอยู่ข้างใต้ผ้า ลูกจะมีความรู้สึกอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น คราวนี้จะไม่เพียงแต่ทำการ

สำรวจสิ่งต่างๆ ด้วยปากเท่านั้น แต่ลูกจะใช้มือในการสำรวจสิ่งต่างๆ เพื่อที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับของสิ่งนั้นให้ได้มากที่สุด

คุณแม่สามารถเลือกของที่มีลักษณะและคุณสมบัติต่างๆ กันโดยคุณแม่อาจเลือกของที่มีคุณสมบัติตรงข้ามกันให้ลูกสำรวจเปรียบเทียบกันในเวลาเดียวกัน เช่น ของที่มีความนุ่มกับของแข็งของที่มีเหลี่ยมมุมกับของกลม ซึ่งจะช่วยให้ลูกได้เข้าใจถึงความแตกต่างได้ดีขึ้น

คุณแม่ยังสามารถสอนลูกเพิ่มเติมได้อีก เช่น พูดคำว่า “บอล” “กลิ้งบอล” “กลิ้งบอลกลมๆ” เมื่อเล่นกลิ้งลูกบอลเล็กเข้าหาลูก หรือบอกลูกว่าเหลี่ยมเมื่อเอาของชิ้นสี่เหลี่ยมใส่ในมือลูก เพื่อให้ลูกได้รู้สึกถึงความแตกต่างจากของกลมที่คุณแม่เพิ่งเอาใส่ในมือลูกเมื่อสักครู่

นอกจากนี้คุณแม่ยังสามารถแสดงให้เห็นว่าไม่ใช่แต่ลูกบอลเท่านั้นที่กลิ้งได้ แต่ของอื่นที่มีลักษณะกลมเช่นกันจะกลิ้งได้ โดยการกลิ้งส้มหรือมะนาวใหม่พรมให้ลูกเห็น และให้ลูกได้ลองทำดู ซึ่งพบว่าเด็กอายุประมาณ 6 เดือนขึ้นไปจะสามารถเข้าใจในคอนเซ็ปต์นี้ และเมื่อคุณแม่กลิ้งส่งของกลมๆ ให้ลูก ลูกจะกลิ้งกลับให้คุณแม่ แต่ถ้าคุณแม่ส่งของเหลี่ยมที่กลิ้งไม่ได้ เช่น บล็อก หรือหนังสือให้ลูก ลูกจะไม่พยายามกลิ้งของนั้นกลับให้คุณแม่

ให้โอกาสลูกของคุณในการฝึกใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อให้ได้เรียนรู้คอนเซ็ปต์ต่างๆ โดยการทำอย่างที่ได้แนะนำมาแล้วในตอนแรก คุณแม่สามารถสอนคอนเซ็ปต์ของความแตกต่าง เช่น ความนุ่มกับความแข็ง ความร้อนกับความเย็น ความแห้งกับความเปียก โดยการพยายามใช้สิ่งของหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัวมาเป็นสื่อการสอน และพยายามพูดคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องให้ลูกฟังซ้ำๆ รวมทั้งพยายามแสดงถึงคุณสมบัติของสิ่งต่างๆ ด้วย

ถึงแม้การทำอย่างนี้อาจดูว่าไม่น่าสนใจสำหรับคุณแม่ แต่สำหรับลูกแล้วสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งแปลกใหม่ที่ลูกกำลังกระหายจะเรียนรู้ และเป็นรากฐานที่สำคัญในการที่ลูกจะเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ต่อไป

กลวิธีที่คุณแม่ใช้ในการสอนลูกก็มีส่วนสำคัญที่จะกระตุ้นการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น เช่น ถ้าคุณแม่จะพยายามบอกลูกถึงของสิ่งเล็กๆ โดยการทำเสียงพูดเบาๆ กระซิบที่ข้างหูของลูกว่า “ตัวนี้คูนิด” ก็จะช่วยให้ลูกสามารถเข้าใจถึงความเล็กของมันได้ง่ายขึ้น ในการสอนลูกถึงความนุ่ม คุณแม่ก็สามารถใช้โทนเสียงที่นุ่มนวล ขณะที่เอาตุ๊กตาของเล่นที่นุ่มๆ มาเขียนเบาๆ ที่ข้างแก้มของลูก และคุณแม่สามารถสอนเกี่ยวกับความเปียกได้โดยการเอามือของเธอไปรองน้ำที่ไหลออกมาจากก๊อกน้ำที่อ่างล้างมือ พร้อมกับการพูดคำว่า “เปียกเปียก” “น้ำเปียกมือ”

ความจำของลูกก็พัฒนาได้เร็วพอๆ กับความสามารถในการเข้าใจสิ่งต่างๆ สิ่งหนึ่งที่คุณแม่สามารถช่วยฝึกสมาธิและความจำของลูกคือ การเล่นและการทำซ้ำๆ เช่น การเล่นจ๊ะเอ๋ หรือการร้องเพลงเด็ก เช่น “จับปูดำ ขยำปูนา” ซ้ำแล้วซ้ำอีก เมื่อลูกเกิดความคุ้นเคยกับสิ่งเหล่านี้แล้วก็จะสามารถใส่ใจกับคำที่ใช้ในเพลง หรือทำท่าที่คุณแม่ทำให้ดู และเริ่มทำตามได้อย่างสนุกสนาน

การแสดงท่าทางที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ที่เริ่มให้ลูกได้สัมผัสเรียนรู้ โดยการใช้

น้ำเสียงและกิริยาท่าทางที่เหมาะสม จะช่วยลูกในการแยกแยะสิ่งต่างๆ ออกจากกัน และช่วยในการเรียนรู้ของลูกได้อย่างรวดเร็ว เช่น คุณแม่อาจพูดกับลูกว่า “คุณนี่ซิคะ ดอกไม้แดงช่วยสวย กลิ่นหอมหอม” และทำท่าคอดดอกไม้ให้ลูกดู ไม่นานต่อมาลูกก็จะเริ่มทำท่าคอดดอกไม้อื่นๆ ที่เธอเห็นด้วย หรือคุณแม่อาจทำท่าขยับแขนแบบนกบิน พร้อมๆ กับพูดว่า “นั่นนก นกบิน บินน...” เมื่อลูกเห็นนกมาเกาะที่หน้าต่าง ซึ่งต่อมาลูกก็จะเริ่มทำท่าขยับแขนขึ้นลงแบบนกเมื่อเธอได้เห็นนกอีก

เมื่ออายุได้ประมาณ 10 เดือน ลูกจะเริ่มมีความจำและความเข้าใจได้ในระดับหนึ่งที่จะช่วยแยกแยะลักษณะเฉพาะของของแต่ละสิ่งที่มีความแตกต่างกัน ลูกจะเริ่มแยกแยะได้ว่าเจ้าตัวขนยาวที่เดินไปมาในบ้านนี้คือแมว และแมวชอบร้องเหมียวๆ ขณะที่ตัวที่มีขนเกรียนอยู่นอกบ้านและชอบเห่าเสียงโง่งๆ คือหมา การที่คุณแม่เล่นกับลูกโดยการทำเสียงเหมียวๆ หรือ โง่งๆ เมื่อเด็กเห็นสัตว์นั้นๆ จะช่วยให้ลูกได้เรียนรู้คำศัพท์และเข้าใจคอนเซ็ปต์ของสัตว์นั้นได้ง่ายขึ้น

ในการที่ลูกสามารถแยกแยะความแตกต่างของสัตว์ต่างชนิด คนอื่นๆ และสิ่งของต่างๆ ได้ นั้น ลูกเองก็กำลังเรียนรู้ความเป็นคนพิเศษของตนเองซึ่งเมื่อลูกเริ่มได้คอนเซ็ปต์ของการเป็นตัวเองแล้ว ก็จะช่วยส่งเสริมความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและมีความสำคัญ

คุณแม่สามารถช่วยให้ลูกมีความรู้สึกในการเป็นตัวเองได้ โดยการให้ลูกมองภาพของตนเองในกระจกเงา พร้อมกับการเรียกชื่อของลูก เพื่อให้ลูกเริ่มรู้จักหน้าตาของตนเอง ซึ่งสัมพันธ์กับชื่อที่คุณแม่เรียก และควรจะใช้ชื่อเพียงชื่อเดียวในการเรียกชื่อลูก เพื่อไม่ให้ลูกเกิดความสับสนว่าชื่อไหนหมายถึงเธอจริงๆ และจะเป็นการช่วยให้ลูกได้เข้าใจเกี่ยวกับการเป็นตัวเอง โดยการเรียกชื่อของลูก เพื่อแสดงความเป็นเจ้าของในสิ่งของที่ลูกมี เช่น “นี่คือตุ๊กตาหมีของลูกแก้ว” “คุณแม่กำลังแปรงผมของลูกแก้วอยู่ ผมของลูกแก้วสวยจัง”

ในขณะที่ลูกเริ่มมีคอนเซ็ปต์ของการเป็นตัวเองนั้น เธอก็กำลังเริ่มเข้าใจบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างคุณแม่กับตัวของเธอได้ดีขึ้น และการที่คุณแม่ตอบสนองและให้ความรัก ความทะนุถนอมต่อกิริยาต่างๆ ที่ลูกแสดงออกอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ทำให้ลูกได้รับความรู้สึกที่ตนเองเป็นที่รักและมีความสำคัญ เป็นคนที่มีคุณค่า ซึ่งจะช่วยให้ลูกมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และมีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญมากในการพัฒนาของเด็ก

ที่ได้แนะนำมาทั้งหมดนี้ยังอาจไม่สมบูรณ์ และไม่ได้หมายความว่า ถ้าคุณแม่คุณพ่อได้ทำตามแล้ว จะทำให้ลูกอันเป็นที่รักยิ่งของเราเป็นเด็กเก่งได้ในชั่วข้ามคืน เพราะการอบรมเลี้ยงดูลูกนั้นต้องอาศัยปัจจัยและตัวแปรอีกหลายอย่างมาประกอบ แต่ก็เชื่อแน่ว่าด้วยความรักความเอาใจใส่อย่างมีเหตุผลที่คุณพ่อและคุณแม่ให้แก่ลูก จะทำให้ลูกของเราได้เจริญเติบโตอย่างเต็มศักยภาพ และถ้าลูกมีความสามารถที่จะเป็นอัจฉริยะได้ เขาก็ได้มีโอกาสที่จะแสดงให้คนอื่น ๆ ได้รับรู้ว่า เขานั้นแหละคืออัจฉริยะตัวจริงที่คุณพ่อคุณแม่ได้พยายามพุ่มพุกมาตั้งแต่แรกเกิด

หลังจากที่คุณพ่อคุณแม่ได้ติดตามอ่านมาจนถึงบรรทัดนี้แล้ว คงจะได้แง่คิดและประสบการณ์ความสำเร็จในการดูแลลูกน้อยได้อย่างที่ตั้งใจไว้ อย่างน้อยก็ขอให้ยึดคติที่ว่า “การเริ่มต้นที่ดีเท่ากับ

สำเร็จไปแล้วกว่าครึ่ง”